AD

V I R V M

EXCELLENTISSIMVM

DN.

GEORG. WOLFFG. VVEDELIUM,

Med. Doct. Conſummatiſſ. Conſiliar. &
& Archiatr. Sereniſſ. Duc. Sax. eminentiſſ. Theoretices in
Alma Salana P. P. ordinar. celeberrimum &c.

DE

NUMMO (uti vocatur) CONTOURNIATO M. AURELII ANTONINI

EX MUSÆO WEDELIANO.

M. JOH. CHRISTOPH. OLEARII,
Hallenſ. Sax.

E P I S T O L A

JENÆ

Apud JOH. BIELKIUM. Bibliop. 1696.

Cicero in Orat. pro Archiâ Poeta.

Hæc Studia adoleſcentiam alunt, ſenectutem oblectaut, ſecundas res ornant: adverſis perſugium ac ſolatium præbent; delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiſcum, peregrinantur, ruſticantur.

Digitized by Google

VIRO

EXCELLENTISSIMO

DN. GEORG. VVOLFFGANG. VVEDELIO,

Med. Doct. Conſummatiſſimo, Sereniſſ. Duc. Sax. Conſiliario & Archiatro eminentisſimo, Theoretices in Almâ Salanâ P.P. Ord. celeberrimo &c.

MÆCENATI ac PATRONO

ſuo venerando

M. JO. CHRISTOPH. OLEARIUS

S. D. P.

VEteris rei nummariæ ſtudium, *VIR EXCELLENTISSIME*, valde jucundum cognituque eſſe utiliſſimum, haud quispiam minus rudis ibit inficias. Illuſtrant monetæ antiquæ infinita, ad quæ Eruditi cœcutirent, monent plurima, quæ aliàs ignorarent, in rebus & ſacris & profanis id prærogativæ habent, ut velut teſtes omni exceptione ma-

jores in dilucidè explicandis, plenam mereantur fidem, & quidem omnibus hiſtoricis majorem, fraudis ſcil. & malitiæ omnis cùm numi ſint expertes; quis enim neſcit quantam diligentiam in illis flandis feriundis adhibuerint apud Romanos Præfecti Monetales, Quæſtores, Triumviri & alii? Veram animi efficit relaxationem, deſideria mentis faſcinat humanæ, & eſt quaſi ſpirans Hiſtoria, in quâ recognoſcimus, quicquid ab omni ævo magnum & illuſtre geſtum, quæ nobis, ſi quid tacent annales, diſertè loquitur, & norma eſt certisſima, ad quam commentariorum omnium fidem exploramus. Quam egregios ex decenti numiſmatum contemplatione capere queant fructus Theologi, Politici, Medici, Philoſophi, Philologi, imò cujuslibet ſcientiæ Studioſi, teſtantur ſcripta & loca Clariſſimorum Virorum, quos inter eminent præter *BEBELIUM* (a) *HARDUINUS* (b) *MEDIOBARBUS* (c) *MEIBOMIUS* (d) *PATINUS* (e) *SVARESIUS* (f) *WEISIUS* (g) aliique, & aureum præprimis opus de Uſu & Præſtantiâ numiſmatum Viri Illuſtris *EZECH. SPANHEMII*, hâc enim in re teſte *MORELLIO* (h) *PATINO* (i) aliisque, præſtantius

(a) *in Theſibus Philolog. de re numar. veter. it. in Diſpp. Philologicis de Theologiâ Gentili, ex antiquis numis eruta & antiquitate illuſtrata.* (b) *in numis antiquis Populorum & urbium illuſtratis.* (c) *in Occon. auct. præfat.* (d) *in Program. de numor. veter. in illuſtrandâ Impp. Rom. Hiſtoriâ, Uſu.* (e) *Introduct. ad Hiſtor. Numiſmat. Cap. I II.* (f) *Diſſertat. de Num. antiq. Cap. II* (g) in dem ausführl. Bericht an den Liebhaber der Politiſchen Beredſamkeit/ denen zwey Chur-Sächſiſchen Leich-Reden beygefüget. *pag. 16. 17. 23. 26.* (h) *in ſpecim. rei num. antiq. p. 19.* (i) *Impp. Roman. numiſm. ex ære med. & min. forma, præfat.*

tius quid de numis non habemus, in ſuis nim. Diſſertationibus tantâ elegantia & reconditæ Eruditionis copiâ hocce argumentum pertractatum eſt atque ita excuſſum, ut ſi quis inpoſterum hoc tentare vellet, idem foret, ac ſi poſt Homerum Iliada conſcriberet. Et certè *ſtudium iſtud nobiliſſimum nusquam habuiſſe Oſorem & contemtorem niſi ignorantem*, aſſerit *PATINUS* (*k*), Hiſce autem deliciis ipſa rerum natura me ſimul impensè voluit deditum, ut eâdem obſtetricante non parum jucunditatis atque utilitatis exinde me percepiſſe lubens palamque profitear. Sæpius ſtudium iſtud ſum admiratus, nullis limitibus cum ſit circumſcriptum, ſed nova potius indies & nondum agnita ſuppeditet. Nihilominus non arcana ſolùm illa & cognita vis, cujus intimas cauſas non facilè reddo, ad hanc innoxiam & ingenuam me traxit delectationem (ſicut *LIPSIUS* de re hortenſi loqui amat (*l*) ſed major quoque cupiditas atque incrementum delectabile ex multorum numorum inſpectione, tractatione & delineatione mihi acceſſit. Quâ in re primariò Amantiſſimi mei Parentis ductus & affectus mihi deprædicandus, cujus Muſæum præter alia plura modernæ & priſtinæ Curioſitatis cimelia, inſigni quoque antiquorum numorum congerie eſt adornatum, (teſtantibus id elogiis *GLEICHII* (*m*) *MELLENI* (*n*) *REISKII*

(*k*) *Introd. ad Hiſt. num. Cap. I. p. 3.* (*l*) *Lib. II. cap. 3. de Conſtantia &c.* (*m*) in dem Verfertigten R:dener *Edit. Lipſ. 1691. p. 281.* (*n*) *in Epiſtol. de Antiq. quibusd. num. germ. Edit. Jena 1678. p. 2. 3. &c. It. in Hiſtoria Urnæ ſepulchral. ſarmat. Edit. Jena 1679. p. 1. 9. 10. &c.*

KII(o). SAGITTARII(p). TENZELII(q). TREIBERI(r) aliorumque) quorum contemplatione labores ſacros jam olim diſtinxit ac interpolavit: Ipſe autem non parum excitando me & ſuppeditando per ſubciſivas horas adjuvit. Converſationi quoque, quæ cum aliis hujus ſtudii peritioribus mihi volupe fuit, non parum tribuam, eaque præprimis, Jenæ quæ mihi obtigit felicior, multum contulit. Ibi enim licet BOSIUM ipſa ſuum amiſerit ut virum erudiſſimum ſic antiquitatum omnis generis perditum amatorem & poſſeſſorem locupletiſſimum, (his enim verbis eum lug t *PATINVS(s)* adſunt tamen Viri, qui non amore ſolùm veteris numariæ rei tenentur inſatiabili, ſed & magnò ambitu hæc & alia ſacræ & profanæ antiquitatis monumenta conquirunt. Ex illis præprimis ſiſtam TE, EXCELL. WEDELI, non excluſis SAGITTARIO, SCHVBARTO & SCHMIDIO, Profeſſoribus Academiæ noſtræ celeberrimis, quorum favorem & benevolentiam erga me quôvis tempore inſigniorem non poſſum non impensè venerari. Aſt, quæ quantaque hoc in ſtudio Tibi, VIR EXCELL., præ cæteris debeam, nunc recitare ſingula nec locus nec animus eſt, aſſentationi enim potius me litaſſe quàm veritati alii fortè opinarentur. Indolem tuam ſingularem, & eximias in omni genere virtutes pluribus abhinc annis ſuſpicere non deſii, potiſſimum, ex

quo

(o) *in program. de Pinacothecis Cimeliothecis & ſocietatibus Doctorum, Edit. Gvelferbyt. 1685.* (p) *in Epiſtola ad Mellen. Hiſtoria de Urna ſepulch. annexâ p. 38. It. in Diſſert. de Antiq. Archi Epiſcop. Magdeburg. Edit, Jenæ 1684 p. 53. 108. 112. &c.* (q) *in Colloqv. Menſtr. ann. 1691. Menſ. Dec. p. 1042. 1044.* (r) *in program. de Chriſto Crucifixo, Arnſtad. 1691.* (s) *Introduct. ad Hiſt. num. Cap. XXV. p. m. 222.*

quo mihi aditus ad Te patuerit crebrior. Cimeliarchium tuum non libris tantùm rarioribus cujuslibet ſcientiæ, ſed & egregiis naturæ artisque miraculis refertum ſæpius perluſtrando me ſummopere delectavit, maximè verò numismatum tuorum copia variorumque eorum delectus accuratius mihi iſta inviſenti ſtuporem atque conſenſum incuſſit eximium, & quidem haud absque inſigni commodo, ediſſerendo nim. explicando, notisque haud paucis obſervatu digniſſimis adjectis expertus minus peritum peritiorem me feciſti. Et ſanè non rarò meditatus ſum benignum iſtud fatum, vi cujus Medici abhinc plures veteris nomariæ rei ſint Studioſi, ſiquidem magnum eorum numerum, qui deliciis iſtis innutriti, ſcriptis quoque eà de re doctiſſimis inclaruerunt, enumerat *ARNOLDUS* (*t*), præclara quorum nomina hæc ſunt: Caſpar & Thomas Bartholini, Capponius, Chiffletius, Conringius, Cuſpinianus, Faber, Guidott, Heniſchius, Landus, Lazius, Licetus, Nonnius, Occo, Patinus, Piſo ſeu Pois, Quatrocchus, Reineſius, Rhodius, Roeslinus, Sambucus, Savotius, Servius, Severinus, Sponius, Theophraſtus, Vaillant, Wormius; Quibus ex meritis accenſere non morabor Aldrovandum, Bonfiliolium (*u*) Majorem, Meibomium, Volckhamerum atque TE, WEDELIUM noſtrum, qui procul dubio ex his celeberrimis Viris ſimilitudinem duxiſti, laudemque ipſorum imitando cupidiſſimè pro-

(*t*) *in Epiſtola, quam Rarioribus Magnæ Graciæ numiſmatibus à Proſperô Pariſiô editis & Joh. Georg. Volckamero Med. D. curante anno 1683. recuſis, præfixit.* (*u*) *cujus meminit Mediobarb. l. c. p. 622.*

proſequeris. Equidem numos Theſauri tui omnes & ſingulos magni æſtimo, inter quos more ſolito nonnulli ſunt obvii, triti, rari, elegantes, rariores, alii præſtantiores, eximiæ raritatis & ſingularitatis, quos numorum gradus ſiſtit *VAILLANT* (x). Ex hiſce tamen cunctis ſingulari me præ reliquis affecit voluptate Numus iſte M. Aurelii Antonini Contourniatus, quem meritò eximiæ raritatis & ſingularitatis dixerim. Hujus mentio licet in nupero *tuo ſcripto* (y) ut & in ſolenni Oratione Doctorali, egregiâ ipſius numi tunc additâ applicatione, fuerit facta, eundem tamen modò dictum Contourniatum pro viribus pace tua delineatum uberiori illuſtrabo explicatione.

Primo autem aſpectu numus iſte oſtendit ſe ſingularem, materiam dum ſiſtit diverſam; Limbum habet ex diverſo metallo, æreus ſcilicet numus orâ ex aurichalco quaſi prætextatus eſt; aliter conflatos non vidi Contourniatos, ſed Celeberr. *WAGENSEIL.* (z) notavit etiam tales, qui ex aurichalco facti æreâ circumvallati ſunt extremitate, cujusmodi numos Chriſtina Sveciæ Regina in *Franciſci* Gothofredi Nobilis Romani ampliſſimo theſauro numario magnis ſumtibus ſibi vendicato poſſidere dicitur. Cernimus autem circulari modô quàm apprimè metallum exterius (b) circumvallare interius (a), ita quidem ut αὐτοψία ſatis ſuperque docente perſpicuè quilibet judicare queat, non poſtliminio (quod

(x) *In præfat. Numiſmat. æreor.* (y) *Program. de Nummis ſerratis, Menſ. Jul. 1692. p. 6.* (z) *in Diſſertat. de re Monetali Veter. Romanor. Cap. IIX. p. 39.*

Digitized by Google

(quod nonnullis viſum) circumductum, ſed primo ſtatim labore artificis iſtud cum illô fuiſſe conjunctum, cùm pars ſculptutæ literarumque & exteriorem & interiorem mediam tangat numi materiam. Ejusmodi autem numus dicitur aliis Contourniatus, aliis Crotoniatus. *Contourniatum* qui appellant, nominis derivationem ſic probant; Circulus, quô talis numus veluti includitur, Italis dicitur Contorno, Gallis Contour, Crotone autem antiquisſſima olimque celeberrima ItaliæUrbs nihil cum hiſce numis habet commune, hinc melius Contourniatus quàm Crotoniatus dicatur. vid. *PATINVS* (*a*). *Crotoniatum* qui malunt, hiſce utuntur argumentis; Italis Medaglioni Crotoniati hæc numiſmata dicuntur, antiquarios autem Italos inventores appellationis à Gallis voluiſſe mutuò petere vocem Contour, & ad ſuum modum eam efformare, vix credibile eſt. Italorum magis placet vox Contorniatus, ſuggerente Savoto, Itali ſi ita loquerentur, at quantum ſcimus, Attorniare & Intorniare probati dicunt Scriptores, non autem contorniare. Adeſt quoque haud inelegans obſervatio, quod nim. Crotoniatus iſte numus ex græcâ atticè mutata voce poſſit ſic dici. Sic enim, *Nos falli*, pergit laudat. *WAGENSEIL*, l. c. *poſſumus, ſed ſuſpicamur, ſuſpicamur inquam, græcanicam originem redolere vocem Crotoniata, & à Viris literatis primùm illos, de quibus agimus nummos, τὰ* ΚΡΟΤΤΩΤΑ *νομίσματα quaſi ſimbriata dicta eſſe; ex eô autem*

 poſtea

(*a*) *in Svetonio notis & numiſmat. illuſtrato, p. 304. ibid. p. 468. It. Introduct. ad Hiſtor. Numiſm. Cap. XIIX. p. 130.*

poſtea imperitiores effeciſſe Crotoniata , quod græci vocabuli ſenſum minus haberent perſpectum. Nobis opinor, quodvis nomen placere poſſe, vocitentur idiomate græco *κρέττωτα νομίσματα* , Italicô Contorniata ſ. Crotoniata, gallicô Contourniata , latino circumvallata , germanicô eingefaßte Müntzen / modò ſit nomen perſpicuum; Allicientibus nos aliis in noſtro numo victorioſis atque jucundis, bellum mittamus criticum, cuilibet opinionem relinquentes ſuam optimam, præſertim cùm variè & hæc & illa urgeri ac defendi poſſit. Dantur autem Contorniati plures, licet rariſſimè, id quod teſtatur *PATINUS*, *(b)* Se vidiſſe, ait, præter Horatii numum egregium l. c. appoſitum, hujusmodi quoque Homeri, Pythagoræ, Solonis, Socratis, Diogenis, Milonis, Saluſtii, Virgilii, Ovidii, Senecæ, Apollonii Thyanæi, Apuleji, Alexandri M., Deorumque plurimorum atque Impp. Roman. etiam Auguſtarum quarundam ; producit & ipſe Neronis typum *l. c. p. 304.* recenſet etiam tales Trajani, Antonini, Getæ ex Chriſtinæ Sueciæ Reginæ Numophylacio laudat. *WAGENSEIL. l. c.* Alii alios paſſim ſiſtunt plures. Graviora autem nunc eſſent inquirenda tam quoad Originem quàm eorundem uſum ſeu finem. Quô tempore nim. hujus generis numiſmata primùm cudi fuerit inceptum, adhuc ignotum. *Nondum licuit*, inquit *PATINUS*, *(c) eorum originem aſſequi, utut numi hi elegantes & rari, Romanis tamen cedere neceſſe eſt temporis gra-*

tiâ

(b) *In Sueton. l. c. p. 468.* (c) *Introduct. ad Hiſt. Numiſmat. cap. XIIX. p. 131.*

tiâ, typo, inſcriptione, cælandi dexteritate, omnique artificii genere. Et alibi *IDEM*, *(d) Nullam vel Autoris, vel temporis notam Contourniati præferunt;* i. e. temporis illius, quô primùm conflati, non autem ejus, quô in rei cujusdam memoriam fuerint cuſi, quod Tribunitiæ poteſtatis additus numerus etiam in noſtro omninò edocet. Sed videtur *CAROL. du FRESNE (e)* accuratius voluiſſe indicare, quô ſeculo, & quod mireris, cujus ſub Imperatoris regimine, primus Contourniatus fuerit editus; Sic enim ſcribit: *Numi ad Virorum illuſtrium, qui prioribus ſeculis vixerant, revocandam memoriam cuſi ab Imperatoribus, alii revocati, alii contorniati ab antiquariis appellantur, de prioris generis numis non ſermo. poſterioris generis tunc primùm occurrunt poſt Conſtantini M. ævum, atque adeò circa Honorii tempora, in quibus primas tenet æreus ille Medallio, in cujus anticâ parte idem Auguſtus majori habitu faciei effingitur- cum Inſcriptione HONORIO AVGVSTO; in poſticâ expreſſus conſpicitur vir triumphantis ſpecie cum Inſcriptione EVTTMI NICA* &c. Et certè quilibet æquo animo iſthanc reciperet ſententiam, eam ſi quis probaret pluribus, ſolidioribusque argumentis. Quidni autem cujuslibet numus etiam dici ac exiſtere poterit coævus? nonne peritia antiquorum elegantiores, quales paſſim cum ſtupore viſuntur, numos quoque tales conficere valuit? Ærugo etiam plurium, quos vidimus, haud exiguo longioris ævi eſt argumento. Quâ de

 re

(d) *Sueton. l. c. p. 468.* (e) *in Diſſertat. de Inferioris Ævi Numiſmat. Gloſſario latin. annexâ, n. LXIV. p. 43.*

Digitized by Google

re difficiliori celeberrimi *PATINI* exoptamus operam, ipſe nim. de origine Contourniatorum Conjecturas Eruditorum Examini ſubmittere uberiores, omniumque eorum numorum ectypos commentario illuſtratos, Regis Galliæ ſumtibus communicare promiſit (*f*); Et optimè hic id præſtare poterit, quippe qui tot millia numiſmatum, ſatisque notabilem librorum rariſſimorum de re numariâ conſcriptorum numerum vidit ac poſſidet, teſtantibus hoc ipſum ſcriptis ſuis elucubratisſimis. Nec minus obſcurum, numi quem in uſum ſeu finem tales circumvallati fuerint facti. *EGGELINGIVS* (*g*) occaſione explicati numi Antinoi ſuſpicatur, *Contourniatos Gymnaſii quondam ornamenta fuiſſe*, quam opinionem quidam comprobare non recuſant, exinde aſſenſum confirmantes, quia Contourniati nonnulli etiam perforati alibi exiſterent, quæ foramina forſitan eum in finem fuiſſent addita, ut eò melius in Gymnaſiis ſeu Palæſtris in honorem Gladiatorum illuſtrium potuiſſent ſuſpendi; Sed ratio videtur minus ſufficiens; non enim Contourniati, ſicut ille Antinoi, gladiatoribus fuere conſecrati, nec omnes gladiatorum, potius aliorum Jcones & geſta oſtendunt, cernimus quoque fere omnes minimè perforatos, & ſanè Contourniatorum hanc ob cauſam perforatorum ac ſuſpenſorum alibi nondum legimus mentionem, imò alios quoque videmus numos perforatos caſu ſic factos, quos in Gym-

(*f*) *Introduct. ad Hiſt. Numiſmat. p. 131. it. Sveton. illuſtrat. p. 468. it. Numiſmat. Maurocen. Cap. X. conf. laudat. Tenzelius l. c. an. 1691. Menſ. Octobr. p. 883.* (*g*) *in Epiſtolâ ad Molanum de orbe Stagneo Antinoi.*

Gymnaſiis fuiſſe expenſos, quis dixerit. *PATINUS* ſic ſentit (*b*) *Dubium non eſt, quin in eorum honorem ſint ſignati, quos referunt. Conf. CAROL. du FRESNE* l. c. Videtur autem, numos hoſce rebus præprimis nobilioribus peractis ad ſingularem eorum memoriam teſtandamq; dignitatem fuiſſe cuſos, omnes enim quos videre licuit majoris ſunt moduli & præclariora demonſtrant. Ejusd. generis & moduli aſſervantur non pauci (ex quibus tres mox cum aliis in lucem prodibunt deſcripti) in ſtupendo & mole & integritate Numophylacio, quod Illuſtriſſimus Comes Schwartzburgicus ANTONIUS GUNTHERUS è IV. S: R. I. Comit. &c. Dominus meus Clementiſſimus Arnſtadii poſſidet, ubi eſt, quod mireris, conquiſita tot numorum millia Ejusdem vota non implere, ſed uti nullam virtutis habet metam, ſic numorum antiquorum acquiſitioni terminum non ſtatuit; Aſt, quid literatis utilius gratiusve continget, quàm ſi tantus aperietur theſaurus publicique fiet juris, & quantum fieri poterit, omnes ejus numi delineati ac deſcripti in unum colligentur corpus, cujus ope rem numariam literatus Orbis addiſcere, de numis felicius judicare, ac ex ipſis totam ut ita dicam antiquitatem ſummo cum fructu & voluptate conſulere poſſit. vid. *BROEMELIUS* (*i*) *RECHENBERG.* (*k*) *TENZELIUS* (*l*) aliique. Noſtrum interea elegantiſſimum nullo artificii genere Romanis aliis cedentem, adeoque indubiè genuinum

(*h*) *Sueton. l. c. p. 468.* (*i*) *in Epiſt. ad Sagittar. de Archivo Arnſtetenſi Schvvartzburgico.* (*k*) *in Præfat. ſcriptoribus aliquot inſignioribus rei numariæ veteris Hiſtoriæ præfixâ. Edit. 1692.* (*l*) *l. c. ann. 1691. Menſ. Oct. p. 879. 883.*

num (*m*) Contourniatum ulterius ſcrutemur, & non ſolùm craſſitiem ipſius (c.)(d.) exhibitam atque marginem cum punctulis paulo eminentioribus ob elegantiam numo majorem conciliandam ornatum, ſed latera quoque ejusdem tam adverſum ſ. anticum, quàm averſum ſive poſticum, literas, figuras ac Iconem repræſentantia, diſquiremus. *Latus adverſum ſ. anticum* oſtendit Iconem vel Imaginem viri ſuperiorem h. e. caput tantùm cum collo & pectoralibus, additâ Epigraphe: M. ANTONINVS AVG. TR. P. XXIX. Eſt autem IMAGO iſthæc M. Aurelii Imperatoris, de quo mox plura. Aurelii nomen hîc quidem non expreſſum, legitur tantùm M. Antoninus Aug. Et eſt omninò jam quidem ab Antiquitatum ſtudioſis indagatoribus ſubnotatum, idque haud exiguum ſubſidium in dignoſcendis Antoninis, ſi vultus & barba cujusvis benè conſideretur; Nonnunquàm enim nullum præter Antonini additum eſt nomen, id quod patet ex *MEDIOBARBO* (*n*) ibi Antonius Pius, M. Aurelius, Commodus, Caracalla, Heliogabalus eâdem nominis Inſcriptione, ANTONINVS AVG. in numis notantur; Illi igitur diſcernendi à ſe invicem vel per numerum Tribunitiæ Poteſtatis vel Conſulatûs adſcriptum, præprimis verò peritior obſervabit, ſicuti in cæteris ſingulis ita in Antoninianis numis, faciem Imperatoris. *Antoninus* enim *Pius* formâ conſpicuus, nobilis vultu, vid. *JVL. CAPITOL.* (*o*) *Comodus* eſt vultu inſubido, quò quidem bibones comparere ſolent, additur etiam plerumque Commodus; *Caracalla* vultum habet truculentiorem, *Heliogaba-*

lus

(*m*) *Sunt verba Excell. poſſeſſoris program. cit.* (*n*) *l. c. p. 225. 242. 205. 301. &c.* (*o*) *in Anton. P. vit. cap. 2.*

lus plerumque abſque barbâ & ſolâ Tribunitiæ poteſtatis & Conſulatûs, ſtellulæque nonnunquam adjectâ notâ (*p*) à reliquis ſecernendus eſt. In Contourniato noſtro *M. Aurelii* Icon ſatis notabilis, ipſe enim conſpicuus barba hiſpida, implexa & planè Philoſophicæ denſitatis, ut alicubi Arnobius loquitur, (*q*) verè prolixam & ſqualidam is pavit barbam, qualem an Carolus M. habuerit, diſceptatur ap. *FREHERUM* (*r*). Romæ M. iſte Aurelius eſt natus Sexto Cal. Maj. (*s*) in monte Cælio in hortis; Parentes fuere Annius Verus, Augur & Conſul, & Domitia Calvilla; ab Adriano adoptatus tunc primum AURELIUS cœpit vocari quod in Aureliam tranſiiſſet. Operam Philoſophiæ vehementer dedit, ſententiamque Platonis habuit ſemper in ore: *Florere civitatem ſi aut Philoſophi imperarent, aut Imperatores philoſopharentur.* Amavit præterea artem pictoriam, pugilatum, luctamina, curſum, aucupatus, luſitque pila, & venatus eſt. Honoribus auctus eſt multis: in Saliorum collegium relatus Sacerdotio & præſul & Vates & Magiſter fuit, nec multo poſt factus eſt Præfectus feriarum latinarum, Quæſtor, Conſul, Cæſar, Sevir, Proconſul &c. L. Cejonii Commodi filia ipſi deſponſata ex Adriani voluntate, poſt Adriani autem exceſſum Pius per uxorem ſuam Marcum ſci-

C ſci-

(*p*) *obſervante Oiſelio Theſaur. Selečt. Numiſmat. antiqu. p. 25. 29. 32.* (*q*) *Conf. laudat. Oiſel. l. c. p. 23.* (*r*) *de ſtaturâ Caroli M.* (*s*) *Conf. Jul. Capitol. Vit. M. Anton. It. Imagines Impp. ex Numiſmat. antiqu. fideliſſimè delineatas, eorumque vitas conciſè deſcriptas à Jacobo Stradâ, quas ex ejus Theſauro edidit Andr. Geſnerus, Tiguri 1559. fol. reg.*

Digitized by Google

ſcitatus eſt, & quum diſſolutis ſponſalibus, quæ cum L. Cejon. Comodi filia deſponderi voluerat, impar adhuc ætati eſſet, habitâ deliberatione cogitare ſe velle dixit; His ita geſtis Fauſtinam Antonini Pii filiam duxit uxorem & eâ ſuſceptâ *Tribunitâ poteſtate* donatus eſt. Non infeliciter bella geſſit, ex quibus maximum contra Quados fuit, quantum nulla unquàm memoria fuit, magnâ tum virtute tum felicitate transactum, ex quô præter ſpem ſolius DEI beneficio provenit VICtoria AVGuſti, quam victoriam memoria digniſſimam etiam hoc noſtro numiſmate fuiſſe decoratam, infra pluribus oſtendetur. Æger aliàs toto ferè principatus ſui tempore in plurimos incidit morbos, uſus operâ Galeni Pergameni Medici ſuo tempore clariſſimi (*t*). Tandem octavo decimo Imperii ſui anno, ſexageſimo & primo vitæ, diem ultimum peſte gravatus (*u*) clauſit. Tantus illius amor eô die regii funeris claruit, ut nemo illum plangendum cenſuerit, certis omnibus quod à Diis commodatus ad Deos rediiſſet. Quantam vero laudem virtutibus ſuis omnibus, tantam labem ſolâ Chriſtianorum perſecutione (quam V. numerant) ſibi contraxit. Conſpicimus autem hoc in numo M. Aurelii *caput laureâ cinctum coronâ* juxta *ALDROVANDVM* (*x*) propterea ſic dicta, vel quod *cohonoret* geſtantes, vel quod *cordi una* eſſe debeat i. e. ſemper omnibus expetenda, præmium omnigenarum virtutum, non militum ſolùm, ſed & Imperatorum capita

(*t*) *Ex Galeno lib.* περὶ τοῦ προγινώσκειν *annotante Patino Impp. Roman. numiſmat. fol.* 233. (*u*) *ut putat Salmaſius in notis ad Capitol. h. l. cap.* 27. (*x*) *Dendrolog. lib. I. p. m.* 96. *b.*

pita ceu illorum ornamenta, tempora redimivit. Antiqui Coronarum ferunt Auctorem Janum, alii Liberum Patrem ſive Bacchum, quia primus habitus eſt, qui frondibus proprium circumtexerit caput, quem morem nationes integræ Gentium comprobarunt, & viris quoque præclaris ipſas conceſſerunt, præprimis in Victoriis mos iſte invaluit. Principiò coronas ex ramis arborum fieri in Ludis & ſacris mos fuit, poſtea variâ florum miſturâ componi cœperunt, præter alias materias etiam è laminâ æneâ tenui inauratâ vel argentatâ &c. Multijuges hinc manarunt coronæ, inter quas etiam corona erat triumphalis, quâ donabantur Imperatores; muralis, quam Imperator dabat illi, qui primus muros ſubierat; caſtrenſis quâ eum donabant, qui primus in hoſtium caſtra introierat; navalis, qua is donari ſolebat, qui primus in hoſtium navem tranſilierat, & hæ ex auro fiebant, vid. *POLYDOR. VERGIL.* (y) Triumphalis ab initio ex lauro; cœpit tamen radiata ex auro Diis olim adhibita, etiam ab Imperatoribus ſuperbis, divinitatis quâdam opinione inflatis uſurpari, in quibus Caligula primus teſte *MASENIO* (z) reperitur, cujus in ambitu ſtellæ tres ac ſemicirculus lunaris viſebatur, ut ſi totum jam capite orbem homo vaniſſimus ſuſcepiſſet cum Atlante ferendum, radii vero ibi duodecim numerabantur à Menſium, quos Sol (qui ſicut inter ſidera, ita inter homines ſe eminere illi putabant) decurrit numero. Alii ex Imperatoribus hunc deinde ſunt imitati; aliis laurus præ auro in coronis placuit, quòd

C 2 hanc

(y) *de Invent. Rer. lib. II. cap. 17.* (z) *Specul. Imagin. Veritat. occult. Cap. XXXII. p. m. 419.*

Digitized by Google

hanc Deorum voluntate Auguſtus de cœlo acceptam tuliſſet, ut *PLINIUS* (*a*) tradit. Accedit, quod Laurus fulmine non tangatur, adeoque umbram latentibus tutam in tempeſtate boni ominis arbor præbeat, unde Cæſar Tiberius cœlo tonante lauro caput vinciebat, teſte *SUETONIO* (*b*) quòd fulmine afflari negetur id genus frondis; imò etiam perpetuo virore non marceſcat. Triumphis præterea propriè dicata, quam quoque triumphantes gerere ſolebant apud *DIONEM* (*c*) *ut quoties triumphans aliquis Coronam geſtaret lauream*; conf. *ROSINUS* (*d*). *CASALIUS* (*e*). Nunc *Veſtitum* contemplemur elegantem, tantoque Imperatore dignum. Licet aliàs ſtudiis præprimis Philoſophiæ adeò incubuerit, ut etiam habitum Philoſophi aſſumſerit (*f*) pallium nempè græcanicum, quo ſine tunica cum totius corporis illuvie induebantur more philoſophico etiam Principum liberi) notante *CASAUBONO* (*g*) & *SALMASIO l.c.*) dum in eo ſtudio verſarentur, ut etiam de Juliano notat *MARCELLINUS*; Toga tamen non minus quàm ſago clarus habitu hoc in numo ſiſtitur ex meritis militari, Sagum quem appellitant antiquarii; alii Loricam, vid. Franciſc. Mar. *GRAPALDUS* (*b*) alii Tho-

(*a*) *Hiſt. Nat. Lib. XV. 30.* (*b*) *in Tib. vitâ cap. 69.* (*c*) *Lib. XLIX. Hiſt. Rom.* (*d*) *Antiquit. Roman. Lib. X. in paralipom. ad Cap. XII. p. m. 1039.* (*e*) *de Urbe & Imp. Rom. P. II. cap. 1. fol. 177.* (*f*) *vid. Capitol. l. c. cap. 2.* (*g*) *in notis ad Capitol. h. l.* (*h*) *Lexici de Part. ad. Cap. X. p. m. 259.*

Thoracem; meminit quoque *FERRARIVS* (*i*) veſtitùs cujusdam, quem loco tunicæ præter ſagum antiqui geſtaſſent, fuiſſe nim. veſtem ſciſſam & manuleatam usque ad pudenda, teſte *Strab. lib. 4.* de Gallorum habitu; aliis dicitur Cataphracta, vid. *VEGETIVS* (*k*). Videtur inſuper etiam Paludamento fibulato M. Aurelium h. l. eſſe veſtitum. Sed ſatis de Icone. *Epigraphen* legimus: M ANTONINVS AVG. TR. P. XXIX. i.e. Marcus Antoninus Auguſtus, Tribunitiæ Poteſtatis annus vigeſimus nonus. *Poſt exceſſum Antonini* (inquit *CAPITOL.* l.c. cap. 7.) *mox Antonini ipſe M. Aurelius nomen recepit. Antoninus* cognomen fuit Arriæ Gentis: Pius Auguſtorum id primus geſſit. Initiò quidem ut cognomen, cùm adoptatus fuiſſet à T. Arrio Antonino Avo materno, ſed quod prius illi cognomen erat, accedente Pii cognomine factum eſt nomen, à Pio tranſiit eadem appellatio ad Marcum, qui non quaſi cognomine, ſed ut vero nomine dictus eſt M. Antoninus. In Marcò cœpit hæc appellatio velut Symbolum eſſe Imperii. Poſteriores Imperatores ad Maximinum usque, prænomine hoc uſi tanquam omnibus Auguſtis debito. conf. *CASAVB.* l.c. *LAMPRIDIVS* (*l*) AVGVSTVS quoque Imperatoris nomine dictus, quò nomine primùm Octavium appellatum fuiſſe notat *DIO* (*m*). *SVE-*

(*i*) *de re veſtiar. P. II. Lib. III. cap. 9. p. m. 111.* (*k*) *de re militar. lib. I. cap. 16. & 20.* (*l*) *paſſim in Diadumeno cap. 6. & 7. Heliog. cap. 1. & c.* (*m*) *l. c. Lib. LIII.*

TONIVS (n) ſcribit, *Octavius deinde Auguſti cognomen aſſumſit, Munatii Planci ſententiâ: cum quibusdam cenſentibus Romulum appellare oportere, quaſi & ipſum conditorem urbis, prævaluiſſet ut Auguſtus potius vocaretur, non tantùm novo, ſed etiam ampliore cognomine: quod loca quoque religioſa, & in quibus augurato quid conſecratur, auguſta dicantur, ab auctu vel ab avium geſtu, guſtuve, ſive etiam Ennius docet ſcribens:*

Auguſto augurio poſtquam inclyta condita Roma eſt.

Auguſta ſicuti honore digniſſima ac ſanctiſſima dicuntur, ita & Σίβαϛον græci *Auguſtum* interpretati ſunt, quaſi venerandum dicas. Nonnulli quidem Imperatores nomen Auguſti repudiarunt. LAMPRIDIVS (o) Antoninos notavit Pium & Philoſophnm Imperatores primos dictos Auguſtos. SPARTIANVS (o) inquit, *Annius & Verus & M. Antoninus duo pariter Auguſti primi Rempubl. gubernarunt;* poſtea cæteri Imperatores Auguſti, Candidati Imperii Cæſares dicti. conf. DIO, (p) BVLENGERVS (q). Hæc inſuper & alia ipſi M. Aurelio fuere nomina, v. c. *Armeniacus, Parthicus &c.* quæ propter res proſpere geſtas ipſi delata ſunt. *Philoſophus* autem nunquam ipſius verum nomen, quamvis & omnes Libri vitam

(n) *in vitâ Octav. cap. 7.* (o) *in Commod. Vit.* (p) *l. c. Lib. LIII. p. m. 581.* (q) *de Imp. Rom. Lib. I. c. XII. p. m. 22. 23.*

Digitized by Google

(vitam M. Aurelii enarrantes) hanc Epigraphen: M. ANTON. PHILOSOPHUS: agnoſcant; benè ſcil. *CASAUBONUS, SALMASIUS* ll. cc. aliique eruditiſſimi Viri adverterunt, hanc non eſſe veram ac veterem ſed recentiorum Criticorum inventum. Omnes antiquæ Hiſtoriæ hoc cognomen ignorant, omnes ſaxorum inſcriptiones; omnes numi qui extant (pergunt *Aa. cc.*) etiam hodiè quàm plurimi. Non negabit quispiam, ſapientiſſimum Principem jam inde à puero per omnem vitam philoſophantem à multis antiquis ſcriptoribus Philoſophum legi appellatũ, ſed ἐπιθέτως non ἐπωνύμως. Rectè quoque ſentit *HEMMELARIUS* (r): *Philoſophi titulus illi delatus, quod ſtoicorum ſectam vitâ & ſermone omni seriò ſemper ſit profeſſus;* It. *OISELIUS* (s): *Marcus Aurelius Philoſophi habitum aſſumſit, hinc etiam poſtea Philoſophi Epitheton ipſi vulgo adhæſiſſe videtur, quod alii pro ejus cognomine malè accipiunt.* Additur TR. P. XXIX. eô ipsô denotatur Tribunitiæ poteſtatis XXIX. annus, quam M. Aurelius habuit. Fuit autem *Tribunitia Poteſtas* titulus Imperatorum, quem nemo poſt Auguſtum prætermiſit, quare tam in numis & ſaxis veteribus frequentiſſimam ejus dignitatis haberi mentionem omnes ſciunt, vid. *CAPITOL.* (t). Et ſanè hæc erat pars maxima regalis Imperii, vid. *VOPISCUS* (u) *TACITUS* (x) ſcribit, Auguſtus

(r) *Impp. Rom. Num. aur. Tab. XXVII. 9. p. 84.* (s) *l. c. p. 23.* (t) *in vitâ Ant. Pii. cap. IV.* (u) *in Vitâ Taciti Imp. cap. 1. ibique Caſaubonus & Salmaſius in notis.* (x) *Annal. III cap. 56.*

Digitized by Google

ſtus id ſummi faſtigii vocabulum reperit, ne Regis aut Dictatoris nomen aſſumeret & tamen appellatione aliqua cætera Imperia præemineret. Hinc non confundenda benè monente *OISELIO* (*y*) prærogativa Tribunitiæ poteſtatis & Tribunorum, quod tamen ab eruditis quibusdam factum; cùm prior omnia alia complectatur Imperia, poſtremi vero utut ſacroſancti, infra Conſulum tamen faſtigium cenſerentur. Effecit vero hæc poteſtas Trib. ut intercedere poſſent iis, quæ ab aliis contra ipſorum placitum movebantur, ac eſſent ſacroſancti, ita ut ſi vel minimo ſermone ſe ab aliis læſos exiſtimarent, indictâ eum cauſa, tanquam qui ſe piaculo obſtrinxerit, necare poſſent. Gerere quidem Tribunatum Plebis nefas duxerunt Imperatores, quum utique ipſi eſſent Patricii; omnem vero Tribuniciam poteſtatem quanta unquam maxima fuit, accipiebant. Et quia quotannis eam poteſtatem cum Tribunis Plebis renovabant, annorum Imperii ipſorum hinc ſumma concipi ſolebat. Conf. *DIO* (*z*) *BULENGERUS* (*a*). Hanc autem poteſtatem Tribunitiam M. Aurelius teſte *CAPITOL.* (*b*) accepit, cum Fauſtinam Ant. Pii fililiam duxiſſet uxorem. Et utinam, inquit *VAILLANT* (*c*) numi omnes Tribuniciam poteſtatem uniuscujusque Imperatoris exhiberent, ſic enim annus iſte, quo numus fuerit cuſus, facili negotio poſſet evolvi, quod aliàs difficile. Noſtrum exinde Contourniatum eô ipsô

(y l. c. p. 9. 10. (z) l. c. Lib. LIII. p. 582. (a) l. c. lib. I. c. XV. pag. 26. 27. (b) In Vitâ M. Aurel. cap. 6. (c) Numiſmat. ær Impp. &c. fol. 265.

Digitized by Google

ipſo dicimus & demonſtramus teſtantibus *ONVPHRIO PANVINIO* (*d*) & *MEDIOBARBO* (*e*) A.U. C. 928. A. C. 175. COSS. Calpurnio Piſone, & M. Salvio Juliano, cuſum. Cujus autem rei memoriam ipſe denotet, mox manifeſtetur. Præter iſtanc Trib. poteſtatem, IMPeratoris quoque & COnSulis nomine M. Aurelius in numo noſtro legitur ornatus. *Latus nim. averſum ſ. poſticum* has oſtendit literas: IMP. VII. COS. III. Appellatio *IMPERATORIS* (*f*) prænomen fuit, quò primum Julius Cæſar, deinde Filii ejus, ac nepotes Senatus Conſulto ſunt affecti. Intelligi autem Imperatoris vocabulo non eum ſolùm voluerunt, qui re bene geſtâ id nominis, vel militari ſtudio, vel Senatus autoritate conſecutus, ſed qui potentiam & autoritatem in Rep. ſummam adeptus eſſet: Quò factum ut quotquot poſt Octavium jus ſummum in Rep. obtinuerunt, Imperatores appellarentur. Quanquam etiam prior hujus Tituli uſus non penitus abolitus, ſed tum in aliis, tum in ipſis Principibus fuerit retentus & obſervatus, cùm ſcil. rebus in bellis præclarè geſtis, quo Victoriarum numero Imperatores II. III. IV. V. &c. nuncuparentur, quemadmodum de Octaviò legimus, quod XX. (i. e. viceſimum) Imperator propter res præclarè geſtas, & toties reportatam ex bellis victoriam, fuerit appellatus Conſ. *ROSINVS* (*g*). Sæpius autem quàm ſemel uno de

(*d*) *Comment. Lib. II. Faſtor. p.m. 232.* (*e*) *l.c.p. 225.* (*f*) *Sueton. in Tib. c. 26.* (*g*) *l. c. Lib. VII. 12. p. 702.*

bello non licuit Imperatoris nomen aſſumere, vid. *DIO* (*h*). Noſter M. Aurelius Imperatoris nomen VII. accepit ex Victoriâ illâ maximâ contra Quados A. U. C. 927. N. C. 174. vid. præter *ONUPHR. PANVIN.* (*i*) *MEDIOBARBUS* (*k*), hic eundem l. c. deſcribit numum, niſi quod manus Victoriæ invertat, dum Victoriam dextrâ tenere clypeum, ſiniſtrâ palmam, ſcribit, cum tamen in noſtro dextrâ palmam, ſiniſtrâ clypeum ſervet victoria. Cæterum notetur omnia ex Imperatoris ſententiâ fuiſſe acta. Quod ne videantur ex potentiâ potius quàm legibus habere. Imperatores, omnia quæ in populari formâ Reip. multum valuerant Senatu populoque volentibus, ea cum ipſis nominibus in ſe recipiebant, exceptâ Dictaturâ, vid. *DIO* (*l*) *Conſules* enim quoque fiebant ſæpènumero, & quoties extra pomœrium eſſent, Pro-Conſules dicebantur. *Quamquàm autem Proconſularis dignitas*, inquit *CASAUBONUS* (*m*) *omnibus Imperatoribus competierit, non omnes tamen æquè uſurparunt, in veteribus quidem Inſcriptionibus ſex tantùm niſi fallor, invenias, qui Pro-Conſules nominantur: Severum, Caracallam, Macrinum, Heliogabalum, Alexandrum Mammeæ, & Aurelianum. Hi paſſim in veteribus ſaxis Pro Conſules vel iterum Pro-Conſules vocantur: Cæteri quod meminerim nusquam. Quid igitur fuerit*

(*h*) *l. c. Lib. LX. p. 781.* (*i*) *l. c. p. 232.* (*k*) *l. c. p. 225.* (*l*) *l. c. lib. LIII. p. 581.* (*m*) *in not. ad Capitol. vit. Ant. Pii. cap. 4.*

Digitized by Google

rit, cur alii Imperatores dici Pro-Conſules præclarum duxerint, alii eum Titulum inſuper habuerint quaſi faſtidientes, ut majeſtate ſuâ minorem, velim ejus rei cauſam inquirant Studioſi rerum antiquarum & nos doceant. Noſter M. Aurelius Conſulatum III. ſuſcepit A. U. C. 913. A. C. 161. inque eo Conſulatu mortuus eſt. Aſt, pergimus ad reliqua. Figura nim. adeſt nuda, velamine tantùm circa pubem cincta, ſedet ſuper ſpolia varia, habet alas, dextraque palmam, ſiniſtra tenet clypeum cui inſcripta: VIC. AUG. è regione extat Trophæum. Figura illa eſt *victoria*, quam à Vincendo ſeu quod victi hoſtes vincirentur, dictam, Pallantis filiam Lycaonis neptem cum Minervâ enutritam fuiſſe & in numerum Deorum ab ipsâ relatam, Victoriamque appellatam nonnulli tradunt. Religioſè à Romanis hæc fuit culta. Simulacrum ejus fuit ut in antiquis numis & marmoribus paſſim cernere eſt, Virgo vultu liberali & blando, capite lauro coronato, manu tenens palmam, humeris alatis, de quâ Poëtæ paſſim. *CLAUDIANUS. (n).*

---- ---- quàm certa fuere
Gaudia, cum toties exſurgens ardua pennis
Ipſa Duci ſacras Victoria panderet alas,
Et palma viridi gaudens & amicta trophæis
Cuſtos Imperii Virgo &c. ---- ----

D 2 OVI-

(n) *Lib. III. de laudibus Stiliconis.*

OVIDIVS (o): - - - - - - - - diuque
Inter utrumque volàt dubiis victoria pennis.

Conf. *ÆL. SPARTIANVS (p) DIO (q).* Verùm quid VIC. AUG in clypeô? Eô ipsô denotari VICtoriam AUGuſti nullus negabit. Eandem verò hôc ipsô numo poſteritati monſtratam brevibus deſcribere non pigrabimur. Bellum erat ſtupendum Romanorum cum Quadis, Marcomannis, Vandalis, Sarmatis, Suevis atque omni penè Germania. In Quadorum uſque fines progreſſus erat Exercitus. Intercluſij denique à Quadis Romani fortiter pugnabant, barbari interea differebant prælium, certi eos calore & ſiti perituros, quos circum occupatis locis omnibus ita obſidebant: ad Imperatorem extrema metuentem venit Præfectus Prætorianorum, ajens, nihil eſſe, quod Chriſtiani, quorum una legio in caſtris militet, impetrare precibus non poſſent. Ab illis petendas ſupplicationes pro ſalute ſuâ & totius exercitus. Fit quod erat neceſſe. Imploratus à Chriſtianis Deus, ſtatim univerſas Romanorum copias recreavit copioſiſſimo imbre, & Barbaros fulmine & tempeſtatibus proſtravit. Pars eorum confugiebat ad Romanos, pars prælio occidebatur, pauci fugâ evaſere. Legio exinde fulminatrix dicitur dicta, remque ita geſtam Imp. M. Antoninus publicè notam fecit, atque exinde Chriſtianos pœnis liberavit, conſtituto accuſatoribus

(o) *Metamorph. Lib. IIX. Fab. 1.* (p) *in Sever. vit. cap. 22.*
(q) *l. c. Lib. LI. p. 526.*

bus eorum ſupplicio, accuſatis ad honores aditu aperto (r). Verùm tota res hactenus in utramque partem agitata fuit. Non ſolùm *BARONIVS* (s) pugnat pro veritate facti, *WITSIVS* (t), ſed & *ONVPHRIVS PANVIN.* ex variis Scriptoribus (u) (paſſim eosdem emendando) varia depromens argumenta certiſſima hæc recenſere allaborat; Epiſtolam quoque M. Aurelii hâc de victoriâ accuratè conſcriptam, & in fine vetuſtiſſimi *Codicis Bibliothecæ Vaticanæ* Operum S. Juſtini Philoſophi & Martyris repertam ipſe addit, in quâ præprimis id notatur: *Eos qui apud nos Chriſtiani dicuntur, ego* (M. Aurelius) *accerſivi ac rogavi, invenique magnam eorum multitudinem, illosque minus compuli, quod minimè decuerat, propter quod poſtea illorum vim ac poteſtatem cognovi-hi cum ſe projeciſſent, non ſolùm precati ſunt pro me, ſed etiam pro toto hoc exercitu, ut famis ac ſitis quâ urgebamur remedium aliquod adferatur; quinque enim diebus aquam non ſumſeramus, quod ea non ſuppeteret, eramus enim in mediâ Germaniâ montibus undique concluſi. Simul autem atque ſeſe humi abjecerunt, ac Deum illum precati ſunt, quem ego ignorabam, ſtatim è cœlo pluvia delapſa eſt, in nos quidem frigidiſſima, in Romanorum verò hoſtes grando ignis ſpecie ac ſimilitudine & fulmina: eorumque o-*

 ratio-

(r) *vid. ex Euſebio lib. V. Hiſt. c. 5. Oroſio lib. VII. cap. 15. &c. Cluver. Epit. Hiſtor. p. m. 254.* (s) *Tom. II. Annal. ad Ann. Chriſti 176. p. m. 253. & ſ.* (t) *in Diatrib. de Legione fulminatrice.* (u) *l. c. p. 233. &c. ex Capitolino, Dione, Euſebio, Tertulliano.*

Digitized by Google

rationibus ac precibus ſtatim præſto Deus fuit qui neque vinci, neque expugnari poteſt &c. Ad hæc autem *DANIEL LARROQVANVS* (x) reſpondit, duo ſibi l.c. demonſtranda ſumens, (1.) pluviæ non fuiſſe comites fulmina (2.) Imbrem, licet is non negetur, non fuiſſe miraculoſum. Nonnulli quoque legionem fulminatricem jam Auguſti ævo fuiſſe ſic dictam, & à veſtitu, milites ſicut alii, ita & hanc à clypeis fulmine inſignitis nomen accepiſſe volunt. Hanc Victoriam Auguſti deſignat quoque additum in numo noſtro *Trophæum.* Hoc autem ἀπὸ τῆς τροπῆς i. e. Converſione Hoſtis & fuga eorum *ISIDORO HISPAL.* (y) dictum, ex conſvetudine veteri in excelſiſſimo loco, ubi hoſtes devicti, ad rei memoriam erigebatur. *Conſpicua hoc erat arbos*, inquit *ALDROVANDVS* (z) *ſuis ramis detruncata, frondes pro coronis conſtruendis Victori nonnunquam ſuppeditabat, ipſaque hoſtium ſpolia propriis artubus adaptata in cujusdam permutationis ſpeciem recipiebat.* Aliàs quoque in locis hoſtium ſaxeas erexerunt Romani turres, & deſuper exornata armis hoſtilibus trophæa fixerunt. vid. *FLORVS* (a). Hoc in numo cernimus ſpolia in trunco ramis amputatis ſuſpenſa varia, galeam ſcil. veſtimenta ac arma hoſtium, cujus rei deſcriptionem elegantiſſimam apud *VIRGILIVM* (b):

Vota

(x) *in peculiari Diatribe de Legione fulminatrice, quæ acceſſit Adverſariis Sacris Matth. Larroquani, Patris &c. Edit. Lugdun. Batav. 1688.* (y) *Lib. XVIII. Etymolog. cap. 2.* (z) *l. c. lib. 1. p.m. 79. b.* (a) *lib. III. c. 2.* (b) *Æneid. Lib. XI.*

Digitized by Google

Vota Deum primo victor ſolvebat Eo
Ingentem Quercum deciſis undique ramis
Conſtituit tumulo fulgentiaq́; induit arma.
MEZENTI Ducis exuvias, Tibi magne trophæum
Bellipotens aptat rorantes ſanguine criſtas,
Telaque trunca Viri & bis ſex thoraca petitum
Perfoſſumque locis: clypeumque ex ære ſiniſtræ
Subligat atque enſem collo ſuſpendit eburnum.

PANCIROLVS quoque (*c*) ſiſtit æri egregiè inciſam Trophæi ſtucturam. Conſ. *POLYD. VERGILIVS*, (*d*), *VEGETIVS* (*e*), *ÆLIANVS* (*f*), *CASALIVS* (*g*). Quid verò magnificentius, quàm ubi devictorum arma de trunco pendent additâ Deâ Victoriâ? Neque potuiſſent Romani terrarum Domini, aliud commodius medium æternandæ gloriæ ſuæ, cujus avidiſſimi erant, invenire his ipſis numis, per quos in omnes terras miſſi ſunt, ut præſentes ubique eſſe ac cerni poſſent, factorumque ſuorum magnitudinem apud ſeram poſteritatem explicare, & apud nos Germanos

(*c*) *Notit. utriusque Imp. lib. de Rebus bellicis p. m. 206. b.* (*d*) *l. c. lib. II. cap. XVI. p. 144.* (*e*) *l. c. Lib. I. 20.* (*f*) *de inſtruendis aciebus.* (*g*) *l. c. P. II. cap. 1. p. 174.*

Digitized by Google

nos reportatas de majoribus noſtris victorias poſt plurium ſeculorum decurſus cum Trophæis depictis oſtendere. Hæc autem ſunt, VIR EXCELLENTISSIME, quæ *de numo M. Aurelii Ant. Contourniato* per literas haſce Tecum communicare volui, & quidem ideo, cùm numus iſte Tibi proprius, ejusdemque æſtimatorem Te non ignorem peritiſſimum. Quod ſupereſt, de Cimelio iſtò inſigni impenſè Tibi gratulor, & ut numiſmata tua indies non ſolùm augeantur, ſed & antiquarum rerum ſtudioſi egregios exinde capiant fructus, exopto. Ipſe autem hàc de re & alià in iſto elegantiori ſtudio ſi quædam obſervaveris, eadem (ſicuti hactenus ſolitus es) in publicum afferre non dedignaberis. Interea ulteriori patrocinii, benevolentiæque affectu me amplecti haud deſines, id quod futurum non deſpero, DEUS T. O. M. ſi TE ſoſpitem diuque ſuperſtitem (quòd omnes qui Te norunt, anhelant) ſervaverit. Vale. Scribebam Jenæ, Menſ. Sept.

A. N. C. CIↃ IↃC XCII.

BIBLIOTH

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Google